

אין כמו יפו בנמל

חיים מנועים

הסדרה הופקה ע"י מתנדבי
המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

מתנדבים למורשת
מערך מתנדבים באתרי המורשת
ע"ש אורי אורבך

מועצה לשימור
אתרי מורשת בישראל

אין כמו יפו בנמל

כאשר מגיעים לנמל יפו מצפון, הולכים לאורך המזח וחולפים על פני "מסגד הים", מגיעים אל הכנסייה הארמנית שממוקמת מול הים. בצמוד אליה בית משופץ ועליו קבוע שלט "כאן היה בית המלאכה של חיים מנועים ואז עבר ממול".
"ממול": טרמינל הנוסעים ההיסטורי.

אין כמו יפו בנמל

טרמינל הנוסעים בן שתי הקומות נבנה בסוף שנות העשרים, בסגנון הבינלאומי. הבניין, שכונה אז בית המנהלה הלבן, שימש את משרדי הנמל והיו בו אולמות לנוסעים המגיעים ולמקבלי פניהם. (הבניין קידם את פניהם של עשרות אלפי עולי העלייה החמישית). הטרמינל נבנה כדי להחליף את בית המכס העותמאני שלא ענה כבר על הצרכים של כניסת עולים כה רבים. אל הרציף הזה הגיעו בשנת 1898 הקיסר וילהלם השני ותיאודור הרצל שבא לפגוש אותו.

אין כמו יפו בנמל

הטרמינל ננטש במחצית המאה שעברה והבניין נמסר לשימוש של צופי ים, החינוך הימי ועסקים שונים. בחלקו הצפוני ביותר של המבנה היה בית המלאכה של חיים מנועים שאליו עבר "ממול".

אין כמו יפו בנמל

מיהו חיים מנועים?

חיים מנועים הוא חיים מנחם. נולד ב-1952 ביפו לאב ממוצא בולגרי ולאם ממוצא תימני. חיוו של חיים נקשרו אל הים מילדותו. בגיל צעיר מאוד הצטרף לצופי ים יפו וזה היה מרכז חיוו. השתתף בתחרויות מפרשיות 420 וגם הפליג לקפריסין על לוויתנית ("סלוניקי"). בהמשך, בשכבה הבוגרת, השקיע בתפעול הסניף ועוצב אופיו של חיים כימאי.

אין כמו יפו בנמל

חיים למד מכונאות לפני השירות הצבאי והתגייס כבעל מקצוע. שירת בשירות סדיר ובמילואים בהתנדבות עד גיל 60 בחיל הים. בכל מספר חודשים גויס למילואים למסע הסיום של קורס חובלים שנערך במשך שלושה ימים מהצפון ועד הדרום. חיים גויס כבעל המקצוע הטוב ביותר של מנועים.

אין כמו יפו בנמל

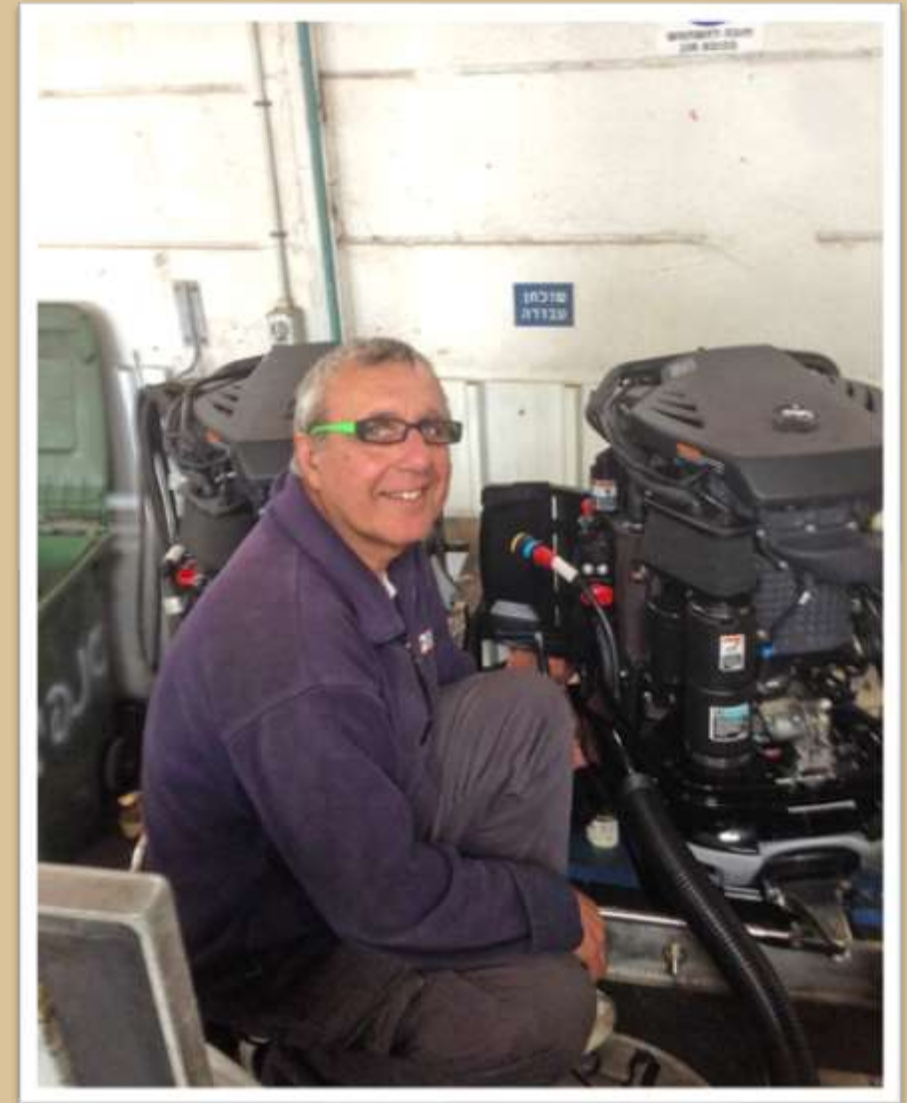

לאחר השחרור עבד כמה שנים כשוליה אצל מוריס גרינברג (איש עסקים שהקדים את זמנו והביא ליפו את הספורט הימי כבר בתחילת שנות השבעים).

בשנת 76/77 הפך לעצמאי ופתח בית מלאכה לתיקון מנועים ימיים. בית המלאכה היה ממוקם באחד הכוכים בקרבה לשער הצפוני של נמל יפו. לאחר שנה לא ניתן היה להמשיך להשכיר לו את המקום. הוא סגר את הדלת וכתב עליה "עבר ממול".

אין כמו יפו בנמל

הוא העביר את בית המלאכה לקומה הראשונה של הטרמינל מול בית המלאכה הישן. הדלת עם הכתובית "עבר ממול" הייתה מוכרת לכל אנשי הנמל. לימים מי ששיפץ את הבניין קבע את השלט "כאן היה בית המלאכה..." כמחווה לאותה כתובית על הדלת שהוחלפה.

אין כמו יפן בנמל

חיים השתלם הרבה בחו"ל והפך אוטוריטה בארץ בכל הקשור למנועים ימיים. הוא התמחה במנועי מרקורי ומרינר אותם ייבאה חברת "אמביל". חיים מנועים היה מוסך מורשה של מנועים אלה. היו חברות שהעדיפו לרכוש מנועי מרינר, או מרקורי, בהסתמך על התחזוקה של חיים.

אין כמו יפו בנמל

כל העבודה הזו
הייתה מתבצעת
בעזרת פועל אחד
ולפעמים עזרה
של בנו.

הוא יזם חוזים שנתיים עם חברות. כך היה לו חוזה שנתי לתחזוקה עם "מקורות", חברת החשמל, המשטרה, מפעלי ים המלח ובתי ספר לשיט. הוא היה נוסע לתקן מנועים במרינה בתל אביב, בקישון, בכנרת ובאילת.

אין כמו יפו בנמל

חבריו של חיים הגיעו מכל
המעמדות. בנו של חיים,
יקיר, זוכר ארוחות שבהן
השתתפו מולטימיליונר,
עורך דין מפורסם והומלס.

חיים, כשמו כן הוא, אהב את
החיים. אהב לצחוק והיה עושה
מעשי קונדס בכל הזדמנות.
חבר יקר אמר, מה שחיים עשה
בשנות חייו - בני 100 לא עשו.
בימי שישי, חיים בישל מטעמים
לחברים. הוא היה מגיע עם חבר
אחר הצהריים ומבשל בעצמו.
מחברים שולחנות לשולחן אחד
גדול ליד המוסך. מספר האורחים
בארוחות אלה היה בין 5 ל-25.
היה הרבה אוכל, שתייה
ומוסיקה.

אין כמו יפו בנמל

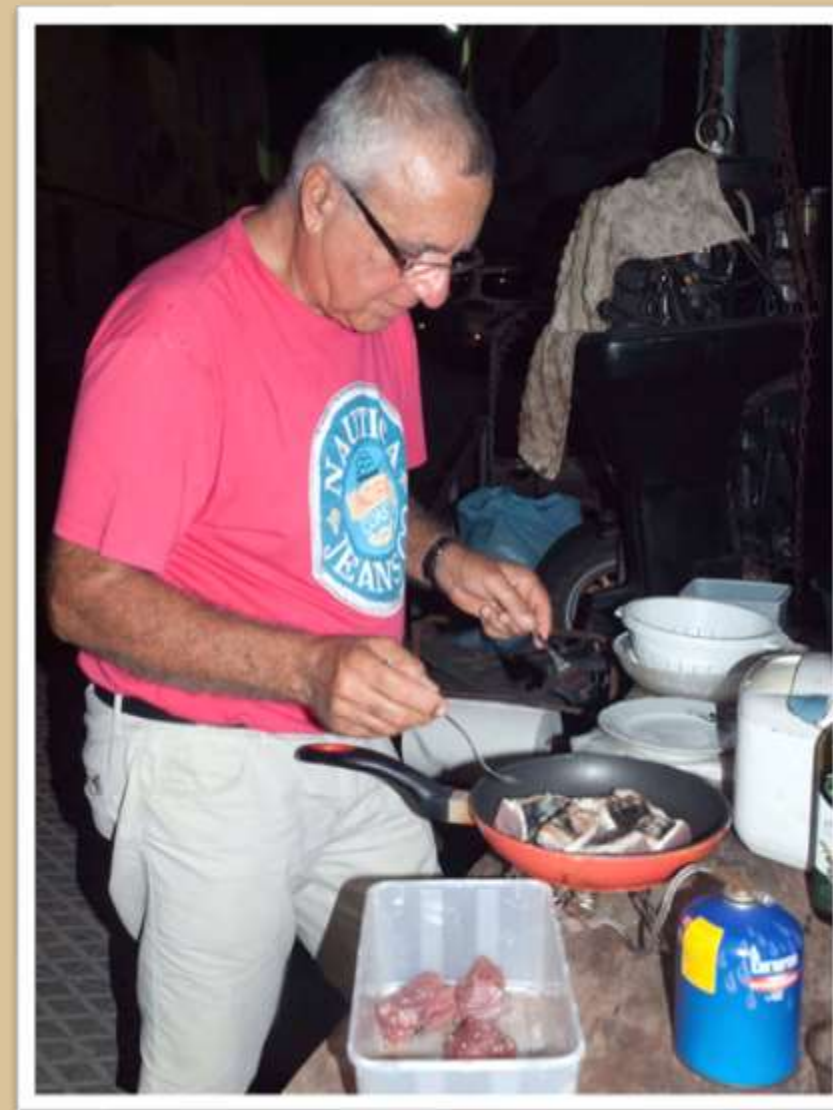
עוברי אורח היו מוזמנים להשתתף ובתמורה היו אמורים לספר על עצמם. בעונת מסיק הזיתים חיים היה מוסק זיתים והיה כובש אותם, תהליך של כחודשיים לפחות. בדרך כלל זיתים שחורים שהיו מעדן ושם דבר. חיים היה גאה ונתן לעוברי אורח לטעום מהזיתים. לא פעם אירגן צנצנת זיתים ונותן אפילו לכאלה שלא הכיר.

חיים היה ידוע בכישורים החברתיים המעולים שלו ובתחום זה אפשר לומר שהייתה לו פרופסורה של החיים. הוא ידע ליצור חברויות עם בעלי מעמד ושררה, ועם עמך ישראל.

אין כמו יפו בנמל

חיים טייל הרבה. טיולי שטח וטיולים עירוניים. חבריו קראו לו ג'י-פי-אס נייד. במכוניתו היה פק"ל טיולים: שולחן, כיסאות, כלי אוכל וכל מה שנחוץ. בכל שבת טייל עם משפחתו. בכל שנה, בשבוע השלישי של נובמבר, טייל עם קבוצת חבריו מהצופים ומהילדות בכל הארץ. היו גם טיולים ספונטניים והיו גם טיולים של "הבנים" במשפחה.

אין כמו יפו בנמל

חיים חגג בכל שנה יום הולדת. זה היה אירוע ל-120 איש, עם מוסיקה, להקה ורקדנית בטן. בדרך כלל חגגו ברחבה שלפני צופי ים בקצה הטרמינל. אבל גם במקומות אחרים שאנשים פתחו לפניו. למשל, באותו בית שבו היה המוסך הראשון שלו ושנקנה על ידי חברת נדל"ן.

חיים נפטר ממחלת הסרטן ב-2015. עם לכתו של חיים, בגיל 63, נשארו חבריו "יתומים" ואז הבינו שגם הדבק של חברי הילדות ושל החברים בכלל עבר מן העולם.

אין כמו יפו בנמל

משרד ירושלים
ומורשת
Jerusalem
and Heritage

משרד
התרבות
והספורט

מועצה לשימור
אתרי מורשת בישראל

מתנדבים למורשת
מערך מתנדבים באתרי המורשת
ע"ש אורי אורבך

חיים מנועים

יוצרי הסדרה:

מתנדבי המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

הפקה: ברוך ניב

תחקיר וכתיבה: שלומית הנמן

ייעוץ: ראובן אברמוביץ'

גרפיקה: זאב הררי

תצלומים: באדיבות משפחת מנחם, אתר צופי ים, אתר פיקיוויקי - קורט טוכלר, ראובן אברמוביץ' (מיזם

התמונות לשימור מורשת נמל יפו והסביבה)